

FANATICII

Când cineva mă întreabă de unde sunt, nu pot da un răspuns exact. M-am născut în 1979 la Baia Mare, am copilărit în Craiova, am studiat șase ani la Timișoara și acum locuiesc în București. Și, ca să ucidem din fașă orice nelămurire, Mixich este un nume croat. Am terminat Colegiul Carol I din Craiova. Unul dintre colegii mei a ajuns director la Steaua, altul – ceva șef în Consiliul Județean Dolj, iar unul mai harnic a plecat de mult din țară. Eu am plecat la Facultatea de Medicină, unde, spre sfârșitul celor șase ani lungi, am început să învăț psihoterapie. Maestru mi-a fost Hugh Jenkins, terapeut la Institutul de Psihiatrie din Londra, și nici unul din noi nu bănuia atunci la ce-mi vor folosi deprinderile căpătate. Am pornit-o pe drumul clasic al unui medic, când a intervenit neprevăzutul: aveam nevoie de un reportofon pentru a-mi înregistra sesiunile cu pacienții. Un concurs al Deutsche Welle pentru tineri jurnaliști oferea așa ceva ca premiu al doilea. Eu eram deștept, o dată pe săptămână, pentru *Gazeta de Sud*. Am câștigat, dar nu reportofonul, ci premiul întâi. Așa am ajuns la Bonn, unde Deutsche Welle m-a uns corespondent în România. Norocul a continuat când am fost primit într-una dintre cele mai independente redacții din România: HotNews.ro. Astăzi, nu mă văd lucrând altundeva, deși mă bucur să scriu și pentru *Esquire* sau *Dilema veche*. Mă mai mândresc cu câteva lucruri: premiul „Tânărul Jurnalist al Anului 2008“ de la Freedom House și bursele în Statele Unite primite de la Carter Center și German Marshall Fund. Cel mai drag îmi e să călătoresc: o zi am fost cel mai înalt om din neamul meu, atunci când am ajuns la 5414 metri în Himalaya. Când pot lenevi, o fac pe balconul de unde am vedere directă spre casele cochete și copacii frumoși de pe strada mea. Atunci reușesc să uit chiar și că tatăl meu s-a născut într-un lagăr de deportare comunist.

Vlad Mixich

FANATICII

Portretele a zece
oameni cu vocație

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Georgeta-Anca Ionescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Elena Dornescu
DTP: Iuliana Constantinescu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

© HUMANITAS, 2011

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MIXICH, VLAD

Fanaticii: portretele a zece oameni cu vocație / Vlad Mixich. –

București: Humanitas, 2011

ISBN 978-973-50-3284-5

821.135.1-92

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Sumar

<i>De ce Fanaticii</i>	7
Marcel Iureș: omul care tace	9
Povestea curajosului domn Florescu	29
Bătălia pentru Colegiul 9	41
Mihai Ghyka răspunde la o întrebare dificilă	61
Îngerii lui Dinescu	81
Secretul Cristinei Neagu	101
Convertirea lui Dan Puric	115
Fantoma care bântuie la Institutul Cantacuzino ..	135
Fanaticul: Raed Arafat	155
Singurătatea Monicăi Macovei	179

De ce *Fanatici*?

„Fanatic“ este un cuvânt periculos și poate fi manevrat fără riscuri doar în mediul steril al corectitudinii politice. Dar, în timp ce scriam despre personajele acestei cărți, i-am descoperit nuanțele și surprizele ascunse. Am început să nu mă mai tem de el și să-i caut pe oamenii în viața cărora puteam recunoaște asprimea și fierbințeala acestui cuvânt. I-am găsit și i-am povestit. Mama unuia dintre ei, o bătrână profesoară de biologie, mi-a spus că asemenea oameni „trăiesc cu ideea că lucrurile se pot schimba, cu dorința de a învinge societatea așa cum e acum și de a o împinge pe un alt drum. Toți cei care au mișcat o rotiță în lume au un anume fanatism. Uneori e bine, alteori, nu“.

Oamenii pe care îi veți întâlni în paginile următoare sunt uniți prin devotamentul lor pătimaș față de o idee, un vis sau un proiect. Atunci când proiectul lor este decisiv benefic, societatea îi admiră și îi respectă. Dar când semnul minus poate fi pus în fața lor sunt imediat etichetați peiorativ ca fiind fanatici. Însă, fie că sunt buni, fie că sunt răi, în adâncul ființei lor arde același foc, singurul care degajă suficientă energie pentru a schimba lumea din jur.

Poveștile care urmează sunt adevărate. Faptele lor și trăirile mele, cunoscându-i și povestindu-i, nu sunt înfrumusețate sau exagerate. Este istoria realității unor oameni care au influențat sau au însemnat ceva în România anilor 2000. Ce va rămâne în urma acestei realități depinde însă de noi, căci nici un fanatic, fie el bun sau rău, nu poate schimba lumea de unul singur. Depinde de noi pe cine vom alege să urmăm, iar în reușita sau nereușita aspirațiilor lor se vor oglindi toate scăderile și virtuțile noastre.

Am lucrat cu multă pasiune la fiecare dintre aceste povești și nimic nu m-a bucurat mai mult decât comentariul primit de la unul dintre cititorii HotNews.ro, ca reacție la textul care a inspirat titlul cărții de față. „Mă bucur să găsesc de fiecare dată în textele tale un fanatic al jurnalismului“, scria Rodica Palade, și bucuria de atunci mi-a dat curajul de a pune astăzi pe copertă unul dintre cele mai riscante cuvinte ale zilelor noastre. Dacă aș fi fost singur în acest fanatism jurnalistic, m-aș fi rătăcit. Am avut însă alături doi editori excepționali: Cristian Pantazi și Gabi Dobre. Le mulțumesc pentru că mi-au arătat nordul fiecărei povești și pentru că m-au temperat atunci când era nevoie.

Uneori sunt întrebat de ce am renunțat să practic medicina, de ce scriu, când aș putea salva vieți. Întrebarea mă pune în încurcătură pentru că e greu să explici pe scurt cât de mare este puterea curativă a cuvintelor. Și apoi, uităm prea repede că nimic nu există înainte de a fi povestit.

Vlad Mixich

Marcel Iureș: omul care tace

Timpul este un bun deosebit de prețios. Și atunci, de ce consumăm minute atât de prețioase pentru a vorbi despre lucruri atât de futele? Când derizoriul ajunge regele spațiului public, mulți dintre cei care chiar ne-ar putea învăța ceva își impun un exil. În România de după 2010, cea mai răspândită și dureroasă formă de exil este tăcerea acestora.

„E derizoriu pentru mine să apar pe coperta unei publicații, de orice natură.“

Îngheț când îl aud pe Marcel Iureș spunându-mi asta. Dar tocmai de aceea sunt aici, în biroul lui: pentru că urmează să apară pe coperta unei reviste. Se lasă într-un scaun de răchită crem și, pe măsură ce vorbește, mușchii mi se contractă din ce în ce mai tare. „Am fost o dată pe coperta unei reviste de cinema, înainte de 1989. M-au rugat și am acceptat pentru că mi s-a părut o împotrivire la omniprezența lui Ceaușescu. După-aia nu mai țin minte... nu cred că am mai acceptat. Nici nu se poate să accepți, Vlad.“

Îmi trag scaunul mai aproape de masa care ne desparte și îl întreb cu voce pierită de ce nu poate să accepte.

„Dincolo de faptul că nu îmi place, e plin de femei cu sânii goi, de politicieni zbanghii, de fotbaliști. E o lume opacă. Are la bază o diversiune și orice diversiune mă face circumspect.“ Își aprinde o țigară cu o brichetă argintie, puțin uzată, și mimica mea stupefiată îl ajută să-mi anticipeze întrebarea. „De ce e diversiune? Coperta îți spune că revista e cu mine și despre mine. Pe când înăuntru ai să găsești Rolex, ai să găsești Ferrari, ai să-l găsești pe Iliescu,

te miri pe cine ai să găsești acolo. Tipul ăsta de diversiune nu mă interesează.“

Simt că sunt pus la colț. Calculez rapid ce șanse mai am să scriu despre Marcel Iureș. Doresc să o fac. Pe lângă faptul că e unul dintre pușinii actori români care au jucat alături de Tom Cruise, Antonio Banderas sau Nicole Kidman, Iureș e un personaj interesant care, la aproape 60 de ani, are în spate două premii UNITER pentru cel mai bun actor și mai mult de zece filme jucate la Hollywood. În ciuda succesului său, Iureș e un antistar, și nu prea avem așa ceva în România. A fost întrebat de zeci de ori de ce nu a rămas să facă o carieră la Hollywood (putea oricând) și tot de atâtea ori a răspuns motivând că nu poate pleca definitiv din țară. Dar, oricât de bun actor ar fi Iureș, se simțea că răspunsul lui nu e complet. Mai era ceva acolo, ascuns în spate, ceva a cărui existență doream s-o verific. Însă ce poți face atunci când omul pe care încerci să-l deschizi se strânge ca o scoică?

Iureș mă privește dintre rotocoalele de fum. Știe că sunt în încurcătură și e curios să vadă cum voi ieși din ea. Îmi amintesc toate vorbele pe care colegii de breaslă mi le-au spus despre el: că e arogant, că cere bani să apară în reviste, că e dificil. Oare încearcă să mă intimideze? Decid să-mi joc ultima șansă și îl întreb de ce, în cazul ăsta, a acceptat să se întâlnească cu mine. Apăs puternic pe ultimul cuvânt. „Întâlnirea cu tine a fost mediată de un lucru care pe mine nu mă interesează. Să apar pe coperta unei reviste pe mine nu mă interesează. Contractul meu de parteneriat cu HBO-ul s-a încheiat de mult [*Marcel Iureș a interpretat rolul psihoterapeutului Andrei Poenaru, protagonistul serialului*

În derivă, *difuzat de HBO – n.r.*]. Singurul lucru valabil care a rămas a fost numele tău. În rest, nu e nici un mister la mijloc decât premisa și experiența noastră anterioară, în care eu m-am simțit foarte bine. Și atât.“

E rândul meu să mă bucur de confortul scaunului de răchită crem.

*

Relația dintre staruri și jurnaliștii care scriu despre ele a fost întotdeauna complicată. Pentru că e vorba de o industrie care urmărește să facă profit de pe urma faptului că toți ne dăm în vânt după o poveste bună. Iar cele mai bune povești sunt, fir-ar să fie, cele adevărate. Pentru că arată și lumina, și întunericul din viața cuiva. Atunci când e vorba de un necunoscut, proporția contează mai puțin. Dar când personajul e o vedetă, brusc cantitatea de întuneric începe să conteze. E cinic, știi, dar nu uitați că e vorba de o industrie în care și-a băgat coada profitul. Un interviu sau o poveste despre o vedetă ajută ziarul sau revista să-și crească vânzările. Cu toții, manageri, vedete, oameni de PR și jurnaliști, cunosc compromisul. Însă cel mai prost poziționat în toată afacerea e jurnalistul. Pentru că rostul meseriei lui e să scrie povești adevărate. Dar în viața reală, dacă adevărul nu-i convine vedetei, s-ar putea ca jurnalistul să aibă de suferit. Să i se ducă vestea că-i unul care scrie lucruri rele despre alții. Și atunci fie se transformă într-un paparazzo, care aduce la suprafață doar partea urâtă a poveștii, fie devine un PR deghizat în jurnalist, care scrie doar povestiri pufoase. Sau încearcă să supraviețuiască, amintindu-și că, întotdeauna, cele mai bune povești sunt cele adevărate.

*

Se întâmpla în urmă cu opt ani. Eram student și îmi petreceam vacanța acasă la părinți, la Craiova. Era o perioadă în care încercam să învăț să cânt la chitară și împrumutasem câteva partituri de la un vecin, un chirurg cu nume comun, Popescu, dar cu personalitate de artist. În liceu cântase într-o trupă rock și, probabil pentru că îi aminteam de propria-i tinerețe, mă îndrăgise. Într-o seară, am strâns partiturile și i-am bătut la ușă, dornic să văd ce mai are de zis. Popescu m-a invitat să rămân, cum și bănuiam că va face. „Hai, hai, descălță-te, că vreau să-ți prezint pe cineva.“

În balconul închis și asaltat de zgomotul străzii, cu o pizza și un pahar de zaibăr în față, fuma făcând rotocoale Marcel Iureș. Întâmplător, cu doar câteva săptămâni în urmă îl văzusem jucând alături de George Clooney în *Peacemaker*. Dacă am fost surprins? Am rămas cu gura căscată. Omul era unul dintre cei care-i atinseseră pe zeii epocii noastre și fuma acum în balconul vecinului meu.

Ghidușia asta își avea originea în trupa de rock din care amândoi, chirurgul și actorul, făcuseră parte. Ulterior, actorul fusese nașul de cununie al chirurgului. Și, cum în Oltenia nașii își iau în serios datoria, Iureș, proaspăt întors din State, unde jucase într-un film cu Bruce Willis, îi făcea o vizită vechiului său prieten. M-au invitat să stau cu ei. Popescu aproape că îmi dădea ghionturi: „Hai, mă, întrea-bă-l ceva“, și râdea. Mi se uscască gura de emoție și nu eram deloc amuzant. L-am întrebat cum e Bruce Willis în realitate. Cu un plictis absolut, izvorât din povestea pe care o repetase deja de sute de ori, Iureș mi-a povestit câte ceva

despre „Bruce“. Apoi, la un semn, Popescu mi-a făcut vânt. Nu mă ridicasem la înălțimea întâlnirii.

Mulți ani după, jurnalist fiind, am hotărât să fac un interviu cu Marcel Iureș. Primul telefon i l-am dat chirurgului. L-am tot sunat până ce, într-o zi, mi-a spus: „Da, mă, am vorbit cu Marcel pentru tine, așteaptă să-l suni.“ Și, cu o gură la fel de uscată ca prima dată, l-am sunat. Nu a fost arogant, veneam doar din partea prietenului și finului său. Într-o cabină a teatrului ACT, fondat de Iureș într-un subsol pe Calea Victoriei, am stat de vorbă aproape trei ore.

Se întâmpla în vara lui 2008, dar îmi amintesc și astăzi cum era îmbrăcat: într-un tricou lălâi și decolorat, neglijent băgat în niște blugi gri. Am filozofat mult (Iureș e un maratonist al filozofiei), însă am reușit să și comunicăm. La sfârșit mi-a spus că nu știe ce va ieși din toată pălăvrageala noastră, dar că s-a simțit bine. Interviul, publicat pe HotNews.ro, a avut succes, ba chiar a luat și un premiu. Printre zecile de cititori care au comentat, unul scria: „Înainte de '89 îl vedeam și nu prea prin filme. Nu puteam să-l disting din mulțime. Dar în *Peacemaker* sau *Gool* l-am privit cu o plăcere deosebită. Mi se părea, de-a lungul fiecărui film, că nu e altul ca el de talentat, de profund, de... Să fiu orbită oare de aureola Hollywood care-l înconjoară?“

*

Am văzut la televizor majoritatea filmelor de Hollywood în care a jucat Marcel Iureș. *Mission: Impossible*, *The Peacemaker*, *Amen*, *Gool* nu sunt nici opere de artă, nici filme-cult care să merite prețul unui bilet de cinema. Sunt o distracție